

Błoto, błoto i ... konie!

Urszula Kozakowska-Zaucha

Czwórka – obraz Józefa Chełmońskiego z 1881 wykonany techniką olejną na płótnie

Malowana w 1881 roku „Czwórka” to najbardziej monumentalne i najbardziej znane dzieło Józefa Chełmońskiego (1849-1914).

Chełmoński, zafascynowany Kresami Wschodnimi wielokrotnie powtarzał zaobserwowany tam motyw motyw zaprzęgów ciągniętych przez dwa, trzy, cztery konie, ale znany jest głównie z jednej interpretacji tego tematu, dziś prezentowanej, a wręcz dominującej w jednej z sal Galerii Sztuki polskiej XIX wieku w Sukiennicach w Muzeum Narodowym w Krakowie.

Ta wersja ma ponad 6 metrów długości i ponad 2 metry wysokości.

Wóz powożony przez ukraińskiego chłopca ciągnięty przez czwórkę rozpędzonych w szaleńczym galopie koni pędzi wprost na widza. Scena rozgrywa się w rozległym, ukraińskim stepie, który swoją statyką i spokojem podkreśla dodatkowo dynamikę i pęd zaprzęgu.

Współcześni Chełmońskiemu krytycy dostrzegali w obrazie, „że to nie konie, to siła straszna, to ruch, którego nikt pędzłem lepiej nie uchwycił, to życie, które drga w każdym mięśniu zwierzęcia”. Za to malarz – Władysław Ślewiński twierdził podobno, że „na tym obrazie najlepsze są nie konie, nie szlagon i bryka, ale...błoto, błoto, żywioł, walka z żywiołem”.

Chełmoński namalował „Czwórkę” z pamięci, w swojej pracowni, w Paryżu i tam też obraz pozostał po jego wyjeździe do Warszawy. Pracownię po nim przejęli jego młodszy koledzy malarze - Józef Pankiewicz i Władysław Podkowiński i to właśnie na tle „Czwórki”z wykuł się polski impresjonizm i pierwsze pomysły na znany już Państwu „Szał”.

W 1899 roku "Czwórka" trafiła do zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie. Uchwałę o jej zakupie w lipcu podjęła Rada Miasta. Kosztowała 3000 złotych reńskich (wójt zarabiał wówczas rocznie około 240 złr, policjant 670, a litr mleka kosztował 0,16-0,20 złr).

Chełmoński miał równocześnie ofertę prywatnego zakupu pracy za 5000 rubli, a wybrał niższą ofertę, ale z instytucji narodowej.

Sala Chełmońskiego, Galeria Sztuki Polskiej XIX wieku w krakowskich Sukiennicach, sekcja Muzeum Narodowego w Krakowie.

